

| Садржај

1. УВОД	5
Од Римског до Османског царства	5
Османска и хабзбуршка владавина	12
Прелазно раздобље 18. века	24
2. БУЂЕЊЕ НАЦИЈА, 1804–1830.	36
Од фанариотског византизма до револуције	36
„Српска револуција“	42
Крај фанариотске владавине над кнежевинама	48
Грчки рат за независност	54
Царства повезана преко својих периферија	62
3. САМОУПРАВА, УСТАВИ И РЕВОЛУЦИЈЕ, 1830–1856.	68
Дунавске кнежевине под органским статутима	71
Аутономна Србија	80
Отонова Краљевина Грчка	88
Танзимат и револуција у царствима	98
4. БАЛКАНСКЕ ДРЖАВЕ ПОД ОСЛАБЉЕНИМ УТИЦАЈЕМ СИЛА, 1856–1878.	108
Отонов пад и ступање Ђорђа I на престо	113
Од Александра Карађорђевића до Михаила Обреновића	119
Уједињење кнежевина	129
5. ИМПЕРИЈАЛНИ БАЛКАН ЗА ВРЕМЕ КРИЗА И РЕФОРМИ, 1856–1878.	141
Хабзбуршки компромиси: Ausgleich и Нагодба	141
Османске реформе: обновљени танзимат и егзархат	150
Источна криза и Берлински конгрес	160

6. ОД БЕРЛИНСКОГ КОНГРЕСА ДО 1900. ГОДИНЕ – ДЕО I	170
Јужни Словени и Румуни под влашћу Двојне монархије.....	171
Србија напредњака и радикала	180
Румунија либерала и конзервативаца	190
7. ОД БЕРЛИНСКОГ КОНГРЕСА ДО 1900. ГОДИНЕ – ДЕО II	202
Мукотрпни почеци Бугарске.....	202
Европска Турска	212
Грчка између Трикуписа и Делијаниса	221
Распајање, изграђивање и проналазак нација	228
8. КРАЈ 19. ВЕКА, 1900–1914. ГОДИНА – ДЕО I	239
Поткопани темељи <i>Ausgleich</i> -а	240
Младотурци на Порти	246
„Златно доба“ Србије под краљем Петром I; Црна Гора	255
Независност и Македонија: Бугарска под краљем Фердинандом.....	262
9. КРАЈ 19. ВЕКА, 1900–1914. ГОДИНА – ДЕО II	273
Обновљено самопоуздање: Грчка под краљем Ђорђем	273
Ка изборној и аграрној реформи: Румунија под краљем Каролом	279
Балкански ратови и њихове последице	287
Националне државе, сељаци и развој	296
10. ПРВИ СВЕТСКИ РАТ И ПАРИСКИ МИРОВНИ УГОВОР, 1914–1920.	304
Од Сарајева до Солуна.....	305
Смутње, подела и окупација	314
Изненадни крај	321
Мировни уговори	328
11. ДВАДЕСЕТЕ ГОДИНЕ 20. ВЕКА ДЕО I: ГУБИТНИЦИ	336
Албанија – придошлица	338
Грчка – губитник у победи	347
Бугарска – губитник у поразу	354

- Абдулазиз, султан 163
 Абдулхамид II, султан 164, 169, 213, 246, 247, 249–252, 254
 Авереску, Александру, генерал 286, 314, 319, 365–368, 370, 372, 432, 476
 аграрне реформе 89, 90, 95, 132–134, 192, 196, 224, 286, 287, 297, 311, 315, 318, 337, 338, 340, 341, 344, 353, 355, 356, 359, 365–367, 373, 374, 378, 379, 381, 386, 387, 389, 391, 398, 414, 443, 448, 480, 485
 Адријанопољ, *види* Једрене
 Азија 6, 169, 347, 488
 Азовско море 7
 Акерманска конвенција 47, 54, 60
 Алба Јулија 323, 369
 Албанија 5, 9, 17, 47, 63, 140, 153, 160, 171, 212, 217, 219–221, 227, 228, 239, 247, 253–255, 277, 290–295, 308, 309, 314, 321, 322, 328, 333, 336, 338–347, 384–386, 395, 400–402, 412, 421, 429, 434, 440–450, 454, 456–458, 462, 464, 465, 470–472, 478–480, 485, 487; Антифашистичко веће народног ослобођења 479; банке 344, 443, 447; ба-листи 470, 471, 479; *види и* Национални фронт (Balli Kombëtar, ВК); *Законијоси* 479; италијанско освајање 339, 448, 470, 471; Комунистичка партија 448, 464, 471, 478, 479; Међународна контролна комисија 293–295; Напредна странка (либерали) 340, 341, 440, 443, 446; Народноослободилачки покрет и армија 464, 471, 479; Национални фронт (Balli Kombëtar, ВК) 464, 470, 479; парламентарни избори 340–343, 346, 440, 480; побуне 18, 47, 218, 253, 254, 288, 289, 294, 341, 345, 444, 446, 447; Православна црква 441; тајни савез са Италијом 344, 345; устав 1928 346, 441, 449; школе 220, 251–253, 342, 441, 442, 445, 446
 албански језик 153, 220, 237, 251, 442
 Албанци 18, 23, 31, 37, 41, 44, 58, 87, 153, 215, 217, 218–221, 247, 249–255, 257,

- 262, 289, 293, 295, 339, 340, 342, 346, 347, 351, 449, 454, 462, 478, 487; у Италији 18, 217, 220, 344; у Југославији 385, 387, 458, 487; у Цариграду 217, 219
- Александар, кнез Бугарске 203–206
- Александар, краљ Грчке 320, 347
- Александар I, цар 44–45, 47
- Александар II, цар 191, 204
- Александар III, цар 204, 208
- Александра, краљица Велике Британије 115
- Александрија 278; црква 157
- Али-паша Јањински 37, 55, 56, 58, 493
- Алпи 5, 6, 19, 67, 155, 486, 487
- Алфред, војвода од Единбурга 115
- Амалија, краљица, 91
- Америка, *види* Сједињене Америчке Државе
- Анадолија 62, 160, 249, 333, 348, 349, 401, 427, 458 *види* и Мала Азија
- Англо-Американци 468, 475, 479, 484
- Андреј од Грчке, принц 349
- Андреј Шагуна, епископ 103, 144, 147
- Анкара 348, 440
- Анкарска конвенција 1930, 352
- Антанта 269, 281, 294, 307–309, 311–314, 316, 321, 327, 347
- антика, класична Грчка 34, 55, 91, 97, 118, 222, 225, 428
- Антиохија, црква 157
- антисемитизам 192, 283, 285, 371, 373, 430–432, 436, 439, 453, 456, 468
- Антонеску, Јон, генерал 432, 452, 453, 455, 459, 465, 466, 473–476
- Антонеску, Михај 465, 475
- Апенинско полуострво 5, 488
- Арапи 250
- арапски језик 153, 159
- арматоли (мартолози) 55
- Аромуни, *види* Власи
- Art Nouveau 298
- Арта 61, 222
- Архангелск 314
- Ататурк, *види* Кемал-паша, Мустафа
- Атина 58, 91, 92, 95, 115, 117–119, 168, 225, 227, 230, 268, 274, 275, 277, 288, 313, 320, 340, 349, 350, 353, 400, 445, 456, 457, 459, 482; Трг устава 92; Универзитет 93, 97, 275
- Атлантик 486
- Атос (Света Гора) 48, 154, 290, 498
- Аустерлиц, битка 44
- Аустрија 10, 21, 27, 28, 30, 31, 37, 38, 43–45, 50, 53, 64, 66, 67, 70, 71, 74, 79, 80, 83, 84, 86, 88, 99, 101, 103, 108, 109, 113, 114, 120, 122–124, 126, 127, 129, 130, 135, 138, 139, 141, 143, 145, 146, 148, 149, 169, 175, 178, 179, 183, 184, 297, 299, 307, 328, 330, 332, 388, 401, 405, 443, 456, 478, 484, 486; *види* и Аустроугарска, као и Хабзбуршка монархија; Аншлус 401; парламентарни избори 240, 241; уставни закони 102, 141–146; утицај 85, 119, 187, 252, 291

Аустријанци 19–20, 24, 457
Аустроугарска 139, 159, 161,
163–165, 168, 170–172, 177,
181–183, 188–191, 198, 200,
201, 212, 220, 230, 238, 239,
243, 245, 248, 254, 257, 258,
260, 262, 266, 269, 271,
279–281, 287, 289–295,
298–300, 304–311, 313–318,
321, 322, 324, 327, 329, 333,
377, 378; *види* Аустрија, *ша-*
кође Хабзбуршка монархија;
Нагодба 1867. године 126,
145, 176, 180, 240, 245, 250,
256, 296, 413; царински рат
са Србијом и Румунијом 189,
200, 201, 257

Аушвиц 472

Африка 289, 410, 468

Баварска 89, 115

Бајазит 12

Бајрон 57, 492

Балкан, планина 5, 6, 152, 156,
165, 167

балканске конференције 399–401,
406, 422–423, 445

Балкански пакт 1934. године 352,
400, 402, 410, 415, 418, 423,
429, 445, 446, 448, 456, 495

балкански ратови 260, 270, 271,
280, 286, 295, 304, 354, 378,
389, 422, 487; Други 268,
276, 280, 287, 292, 295, 306,
415; Први 254, 268, 280,
289, 290

балкански савези 110, 124, 127,
140, 268, 288, 289, 292, 415,
495

Балта-Лимански споразум 77

Банат 78, 104, 323, 330–332,
373, 385

банке 179, 180, 200, 211, 230,
240, 241, 243, 298, 299, 353,
394, 395, 405, 409, 420, 423,
424, 429, 437, 439, 443, 447;
Banca Marmarosch, Blank & Co
199, 375, 439; Румунска бан-
ка 375, 439; Солунска банка
216; Creditanstalt 388, 405,
421; *види и* Албанија, Бугар-
ска, Грчка, Румунија, Србија,
Југославија

Бари 253, 480

Батенберг, породица; кнез Алек-
сандар, *види* Александар, кнез
Бугарске; Луј 203

башибозук 162, 492

Беатрис од Велике Британије,
принцеза 261

бекташи, *види* *йод* ислам

Белгија 108, 110, 206, 271, 272,
279, 446, 489; устав 92, 93,
133, 137, 184, 240, 490; ути-
цај 137, 199, 267, 489, 490

Београд 6, 39, 41, 42, 46–47,
63, 67, 80, 82, 85, 102, 104,
106, 113, 118, 120, 123, 125,
126, 130, 143, 144, 145, 164,
172, 185, 189, 216, 242, 246,
261, 263, 268, 288, 298, 300,
305, 307, 326, 327, 343–345,
361, 380, 382–385, 388, 403,
411, 412, 445, 456, 457, 459,
480; Декларација 1920. годи-
не 371, 372; железничка ста-
ница 189; тврђава 119, 123,
124; Трг Републике (Позори-
шни трг) 126; санџак 42,
43–44; универзитет (Лицеј и
Велика школа) 85, 86, 93,

- 126, 185, 187, 242; џамија 183
- Берат 255, 448, 479
- Берлин 246, 402, 410, 419, 456; Конгрес и Уговор 1878, 113, 140, 167, 168, 171, 181, 183, 189, 191, 192, 202, 203, 205, 212, 214, 215, 217, 218, 222, 250, 289, 335, 491
- Бесарабија 27, 45, 54, 148, 166, 191, 311, 318, 319, 323, 327, 330, 331, 372, 373, 430, 432, 434, 451, 453, 465
- Беч 39, 45, 52, 54, 65, 67, 77, 80, 102, 104, 105, 107, 135, 142–144, 172, 175, 176, 178, 179, 182, 206, 220, 242, 245, 246, 266, 306, 309, 324, 325, 382, 443, 455, 488; двор 20, 29, 71, 87, 104, 105, 143–145, 147–149, 488; Конгрес и Уговор 1815. године 328, 491; Друга бечка арбитража 1940. године 452, 476; опсада 1683. године 20
- Бибеску, породица 300; кнез Георгије 73, 77
- Бизмарк 199, 201, 218
- Битољ (Манастир, Битола) 216, 315, 321; *види и* Манастир, епархија 207
- Блаж (Balázsfalva) 103
- Блазнавац, Миливој, пуковник 127
- Блиски исток 59, 97, 117, 334
- Богориди, Алеко-паша 129, 205
- Богориди, Николае 129
- Богориди, Стефан 129
- бојари 15, 28, 29, 39, 42, 48–54, 67, 72–76, 81, 130–132, 134, 135, 176, 184, 191, 193, 283, 301
- Бока Которска 65
- Борис III, краљ (престолонаследник Борис) 207, 208, 322, 354, 358, 359, 406, 415–419, 428, 456, 467, 468, 473, 474
- Босна 9, 10, 17–19, 47, 63, 86–87, 124, 140, 143, 149, 153, 159–164, 169, 172, 186, 214, 216, 217, 258, 260, 305, 377, 380, 381, 456, 457, 460, 461, 463, 469, 470, 487
- Босна и Херцеговина 16, 18, 44, 86–87, 124, 140, 150, 159, 163, 165, 166, 168, 169, 172, 173, 181, 212, 228, 239, 243, 247, 250, 256, 304–306, 316, 324, 326, 327, 388, 413, 457, 460, 461, 463, 469, 470, 487; анексиона криза 241, 242, 250, 258, 260, 261, 266, 267, 279, 281, 288; Муслиманска организација 380; окупација 1878. године 168, 170–172, 288; устав 241; устанци 1875–1876. године, *заштита* 1879–1882. године 159–163, 172, 180, 213
- Бостон, Албанска православна црква 340
- Ботошани 285
- Бразил 59, 452
- Браила 74, 197, 299
- Бранковеану, породица 281
- Бранкуш, Константин 282
- Братијану, Винтила 368–370
- Братијану, Јон 136–139, 164, 192–194, 200, 201, 281, 422
- Братијану, Јонел 281, 286, 287, 311, 312, 315, 324, 330, 365, 367, 368, 422

- Братијану, Константин 431, 435, 459, 473, 474
- Брест-Литовск, примирје 1917. године 319
- Британци 333, 348, 463, 464, 468, 469, 471, 472, 474, 479, 480, 482–484
- Броз, Јосип (Тито) 306, 411, 460–463, 468–471, 480, 481, 493
- Буг 465
- Бугари 7, 8, 44, 100, 101, 154, 156–158, 163, 165, 203, 205, 211, 215, 222, 233, 242, 267, 268, 270, 282, 288, 290, 291, 309, 314, 319, 320, 351, 354, 457, 458, 462, 476, 477, 493; у Букурешту 50, 100, 158, 162; у Цариграду 99, 100, 156; у Добруџи 191, 373
- Бугарска 6–8, 11, 17, 22, 25, 38, 86, 99, 100, 104, 124, 140, 143, 153–155, 158, 162, 166–169, 171, 180–183, 185, 188, 197, 198, 200–203, 205–212, 216, 217, 222, 224, 228, 232, 237, 248, 250, 257, 260, 262–270–272, 276, 279, 280, 284, 288, 289, 291, 292, 296, 300–302, 307–315, 320–322, 328, 331–333, 336, 347, 352, 354–363, 367, 385, 389–391, 395, 396, 400, 401, 402, 406, 410, 414–421, 423, 436, 451, 452, 455–458, 467, 468, 473, 476–478, 485, 493; *Априлски устанак* 1876. године 162, 163, 493; банке 211, 270, 420, 421
- Бугарски земљораднички народни савез (аграристи) 209, 263–265, 268, 270, 272, 297, 320–322, 333, 354–360, 385, 422, 467, 474, 477, 478; Бугарски раднички савез 415; Војна лига 357, 358, 415, 416; Врховни комитет, врховисти 248; *види и* њод Македонци, активисти у Бугарској, као и Бугарска, револуционарне организације и ВМРО; Демократски савез 358–360; Демократска странка 204, 265, 357, 360; Звено (Веза) 415, 416, 420, 467, 477; Комунистичка партија (Радничка партија) 354, 355, 358–360, 414, 415, 417, 467, 473, 476–478; Конзервативна странка 203, 204, 208; Либерална странка 203–205, 264–266, 268, 357; Наранџаста стража 355, 357, 358; Народна република 478; Народна странка 208, 266; Народни блок 360, 414; Националсоцијални покрет 360, 414, 415; Отаџбински фронт 467, 474, 477; парламентарни избори 204–208, 265, 267, 269, 333, 355, 358–360, 414, 418, 478; Православна црква 112, 154, 157, 203, 207, 267, 268, 357; *види и* Бугарски егзархат; примирје 1918; примирје 1944; револуционарне организације 139, 158, 205, 207, 209, 216, 217, 248, 263, 264, 356, 358–362, 414, 416, 418; *види и* Македонци, активисти у Бугарској и ВМРО; савезничка комисија 477; Социјалдемократска странка 297,

- 354, 355, 358, 359, 474, 477;
трновски устав 1879. године
202–204, 208, 266, 354, 358,
414, 415, 417; Уставни блок
358, 417
- Бугарски егзархат 157, 158, 203,
207, 216, 222, 248, 263, 264,
267, 269, 357; *види и* Бугарска,
Православна црква
- бугарски језик 154, 156, 237, 351,
356, 406, 419
- Будим 143, 146; *види и* Будимпешта
- Будимпешта 172, 177, 180, 240,
241, 244, 257, 306, 324, 330,
407; *види и* Будим, као и Пешта
- Буковина 27, 78, 142, 148, 176,
241, 323, 327, 331, 374, 451,
465
- Буковинско-далматинска митрополија 148–149
- Букурешт 37, 40, 50, 52, 53, 67,
73–74, 77, 104, 129, 130, 137,
158, 165, 196, 199, 201, 230,
245, 280, 281, 285, 298–300,
306, 315, 319, 322–324, 364,
365, 372, 376, 426, 453,
474–476; Кисељев, Павел 71,
72; мировни споразум 1812.
године 45–47; мировни споразум
1913. године 268, 280,
292; уговор 1918. године 319,
320; универзитет 134, 195
- Вајда, Александру 365, 371, 430,
433
- Валона 254, 255, 292, 294, 295,
308, 444, 447, 448
- Валонци 7
- Вардар 6, 8, 166, 387
- Варна 204, 206, 211, 269
- Велика Британија 59, 60, 79, 83,
84, 88, 96, 108, 110, 114, 115,
123, 129, 171, 191, 200, 206,
212, 222, 256, 278, 312, 313,
328, 329, 331, 333, 334, 344,
389, 399, 402, 406–408, 416,
424, 425, 429, 433, 434, 438,
442, 446, 449, 454, 455,
464, 466, 467, 469, 473,
483, 484, 490
- Велика идеја, *види* Мегали идеја
велика Албанија, Бугарска, Грчка,
Румунија, Србија, Хрватска;
види Албанија, Бугарска, Грчка,
Румунија, Србија, Хрватска
- Велчев, Дамјан, пуковник 415,
416, 477
- Велшани 7
- Венеција, република 8, 9, 12, 16,
18, 19, 22, 29, 55, 145, 307
- Венецуела 375
- Венизелос, Елефтериос 274–277,
312, 313, 320, 321, 333, 334,
338, 347, 348–352, 422–427,
457, 472, 482
- Верљаци, Шефћет 340, 341, 346,
447, 449, 457, 465
- Версајски уговор 328, 329,
331–332, 355, 367, 457; *види и*
Париз, конгрес 1919–1920.
године
- Византија 7, 8, 12, 14, 15, 17, 22,
31, 37, 38, 40, 42, 54, 63,
222, 268, 428, 442, 487,
488; *види и* Римско царство
- Виктор Емануел III, краљ 261,
418, 449
- Викторија, краљица 115, 129, 191

Вила Ђуста, примирје 1918. године 322

Вилијамс, Хедер 498

Вилсон, председник 316, 324, 329; *Четрнаести маја* 321, 324, 329

Вилхелм II, цар 320

Вилхелм од Вида, кнез Албаније 294, 295

Вилхелм од Данске 115; *види* Ђорђе I, краљ

Вис 480

витешки ордени 182, 190

Вишински, Андреј 476

Владивосток 314

Владимиреску, Тудор 51–53

Власи (Аромуни) 6–7, 14, 23, 201, 215, 248, 252, 280, 351, 364, 373

Влашка 6, 9, 15, 24, 26–28, 40, 42, 50–54, 62, 67, 71–75, 77, 78, 80, 88, 100, 111, 129, 136, 303

Војводина (Српска Војводина) 20, 21, 87, 103, 105, 106, 140, 143, 146, 162, 178, 179, 244, 256, 457

Војна граница (Војна крајина, *Militärgrenze*) 19–21, 23, 30, 64–67, 105, 142, 150, 171

Волос 61

Волстрит 394

Врангел, генерал 340, 343, 356, 357

Гај, Људевит 101, 104, 107

Галац 74, 130, 196, 299

Галипоље 11, 427

Галиција 176, 306

Гарашанин, Илија 86, 87, 94, 119, 121, 124, 126, 127, 143

Гарибалди, гарибалдинци 114

Гафенку, Григоре 434, 435

Гвоздена капија 6

Георгијев, Кимон 415, 416, 477

Геринг, маршал 415

Гешов, Иван 266–268

Гика, Александар, кнез 73

Гика, Григорије IV, кнез 53, 54

Гика, кнез Григорије V Александар 78

Гога, Октавијан 431, 432

Голдсворти, Весна 487

Горанци 487

Горица 142

грегоријански календар 349

Григорије V, патријарх 56

Григорије VI, патријарх 157

Гроза, Петру 476

Грци 8, 12, 16, 23, 26, 31, 34, 39, 41, 42, 55, 59–62, 69, 70, 82, 89, 91, 92, 94–96, 111, 115, 117, 135, 140, 151, 154, 157, 158, 167, 171, 195, 205, 207, 214, 215, 222, 223, 237, 247, 250, 252, 254, 274, 276, 277, 280, 290–292, 294, 302, 309, 333, 334, 348, 463, 487, 488; католици 225; на Додеканезима 351; на Кипру 214, 351, 425; у Албанији 351, 442; у Александрији 278; у Анадолији 55, 223, 333, 348, 349, 351, 458; у Бугарској 101, 210, 264, 270, 272, 350, 356, 419, 458; у расејању 44, 56, 117, 117, 226, 276, 278; у Румунији 49, 50, 51, 52, 74, 132, 426; у Русији 40, 334, 348, 350, 458, 458; у Цариграду 278, 333, 349

Грчка 5, 6, 26, 37, 47, 51, 53, 55–58, 60, 63, 68–69, 80, 81, 88–96, 97, 111–113, 115, 117, 118, 124, 134, 166–169, 171, 184, 190, 197, 200, 201, 205, 209, 212, 214, 216, 218, 221–224, 227–229, 236, 237, 238, 254, 262, 264, 268, 272–280, 288–290, 292, 294, 296, 298, 299, 301, 302, 307, 308, 312–314, 320, 321, 328, 331, 334, 336, 337, 347–354, 359, 361, 363, 375, 385, 390, 391, 395, 399–401, 404, 406, 410, 422–429, 436, 441, 442, 444, 445, 447–449, 453–459, 463, 464, 471, 472, 482–485, 488, 498; баварско регентство 89–91; банке 94–95, 117, 118, 226, 278, 353, 423, 424, 429; батаљони безбедности 472; Војни савез 274, 275; избегличка влада, Други светски рат 457, 464, 472, 482; Комитет националног ослобођења 482; Комунистичка партија 351, 426–428, 463, 464, 472, 481, 483, 484; Либерална странка 97, 274, 276, 313, 350–352, 422, 424–426; Народна странка 348, 350, 425, 426, 483; Национална омладинска организација 428; национални раскол 312–315, 350, 351; Народни републикански грчки савез (ЕДЕС) 463, 472, 482; Национално удружење 222; парламентарни избори 61, 69, 113, 116, 274, 276, 347, 350, 425, 426; Православна црква 89, 91–93, 95,

112, 349; Рат за независност 42, 47, 51, 54–62, 89, 90, 92, 97, 108, 217, 223, 488, 495; рат са Турском 1897. године 214, 220, 223, 274, 277; рат са Турском 1921. године 438, 349, 422, 427; република 350, 351, 425, 426; славофони 351, 468; устав 1822. године 57; устав 1827. године 59, 68, 69; устав 1843. године 92, 113; устав 1864. године 115, 116, 184, 275, 350, 424; устав 1927. године 351, 424, 425, 427; Фронт националног ослобођења (ЕАМ) и Народноослободилачка војска (ЕЛАС) 463, 472, 482, 483
грчки језик 55, 69, 95, 153, 214, 237, 252, 350, 428
грчки трговци 26, 27, 34, 37, 39, 41, 42, 49, 50, 81, 82, 97, 224, 225
Гудијски војни удар 274, 275, 297, 425

Давидовић, Љубомир 382, 383
Дакија 38, 101, 282
Далмација (Приморје) 8, 9, 14, 30, 65, 66, 103–105, 140, 142, 148, 149, 159, 162, 175, 228, 240, 241, 242, 243, 256, 307, 308, 324–327, 413, 462, 470
Дамаскин, архиепископ 482
Данска 12, 184, 395
Д'Анунцио, Габријеле 332
Дарданели 312, 313
Дармштад 205
девширма 14, 24
Дедеагач (Александруполис) 268

- Дедијер, Владимир 305
 Делијанис, Теодорос 221, 222, 273–274
 депресија (велика криза) 338, 360, 374, 387, 393–395, 398, 402, 405, 408, 414, 419, 420, 423, 432, 436, 437, 439, 444, 446
 Дизраели 493
 Динарске планине 5, 8, 247
 Дњестар 45, 465, 487
 Добровољачки корпус, добровољци 317, 378
 Добруца 153, 166, 169, 191, 201, 228, 268, 269, 280, 292, 314, 319–321, 331, 373, 374, 402, 452, 456
 Додеканези 276, 289, 308, 352, 425, 483
 Драч 294, 295, 308, 309, 339, 445, 446, 448, 449; надбискупија 441; конгрес 1919 339
 Држава Словенаца, Хрвата и Срба 325–327
 Други светски рат 247, 414, 418, 426, 438, 440, 449–485
 Дубровник 9, 10, 19, 30, 65, 326
 Дука, Јон 431, 433
 Дунав 5–9, 11, 14, 16, 20, 23, 27, 42, 45, 50, 52, 53, 67, 71, 74, 79, 80, 100, 117, 155, 157, 158, 165–167, 191, 271, 280, 307, 314, 320, 322, 451, 477; вилајет 155
 дунавске кнежевине, *види* румунске кнежевине
 Дунавски басен 230
 Дондуков-Корсаков, Александар, кнез 202
 Дуцу, Александру 497
 Душан, краљ, потом цар 8, 9, 12
 Ђаково, дијецеза 143
 Ђенова 12
 Ђилас, Милован 218, 289
 Ђорђе, грчки принц 214, 215, 274
 Ђорђе I, краљ 115, 116, 214, 215, 221, 273, 277
 Ђорђе II, краљ 320, 347, 349, 350, 418, 426, 427, 454, 457, 482
 Ђорђевић, Димитрије 5, 249, 497
 Европа 5, 9, 11, 14, 16, 17, 19, 27, 32–35, 37–43, 54–57, 65, 66, 75, 79, 83, 101, 167, 191, 195, 203, 212, 220, 225, 229–231, 233, 234, 236, 237, 240, 248, 257, 267, 389, 393, 281, 287, 290, 292, 328, 347, 349, 366, 372, 375, 376, 378, 395, 396, 414, 429, 434, 436, 437, 441, 447, 456, 468, 470, 486–488, 491, 493, 494, 495, 496; Западна (Запад) 7, 8, 11, 12, 16, 18, 31, 38, 65, 68, 97, 136, 188, 234, 236, 245, 297, 392, 396, 412, 418, 421, 434, 437, 447, 451, 454, 455, 466, 473, 474, 476–478, 480, 484, 486, 492; Источна (Исток) 18, 399, 406, 460, 491; Југоисточна 27; Средња 6, 20, 26, 31, 85, 180, 297, 316, 388, 392, 406, 486
 Европска заједница 426
 Европљани 489, 492
 Егејско море, обала 6, 41, 47, 98, 153, 166, 247, 268, 269, 276, 289, 291, 292, 298, 311, 333, 347, 352, 354, 361, 401, 402, 457, 487, 488

- Египат 37, 58, 98, 117, 217, 220, 340, 449; трупе у Грчком рату за независност 58, 60, 61
- Елбасан 309
- Елизабета, краљица 138, 294
- емиграција 18–20, 23, 25, 26, 28, 30, 69, 76, 173–176, 179, 191, 192, 215, 217, 220, 224, 227–229, 244, 247, 248, 261, 264, 270, 274, 279, 283, 303, 307, 337, 356, 373, 374, 386–389, 401, 419, 444
- Енглеска 11, 91, 233
- Енос (Енез) 291
- Епидаур 57, 91; *види* Грчка, устав 1822.
- Епир 37, 58, 92, 96, 118, 124, 167, 212, 218, 219, 222, 223, 276, 292, 294, 312, 333, 349, 454, 458, 482
- Есад-паша, *види* Топтани
- Етиопија 402, 410
- железнице 149, 150, 186, 187, 189, 190, 199, 200, 204, 206, 212, 216, 225, 230, 231, 244, 257, 269, 271, 355, 364, 387
- Женева, Каподистријас 59; Петар Карађорђевић 162, 255; споразум Пашић–Трумбић–Корошец 1918. године 325, 326
- Жералдина, краљица 447
- Загреб (Аграм) 66, 103, 104, 106, 107, 123, 144, 145, 180, 188, 242, 324, 326, 327, 378, 380, 383, 384, 388, 389, 405, 407; Јелачићев трг 103
- Задар 332, 405, 480
- задруге, земљорадничке 95, 176, 270, 284, 355, 356, 359, 404; породичне 14, 210, 233, 448
- Заимов, генерал 467
- Западно римско царство 13
- Зелени кадар 324
- Земун 189
- Зервас, Наполеон, пуковник 463
- златни стандард 298, 363, 376, 389, 390, 394, 405, 421, 423, 424
- Зого, краљ (Ахмед-бег Зоколи, Зогу) 309, 339–347, 384, 386, 440–449, 464, 479
- Иберијско полуострво 5, 488
- Ибрахим, египатски паша 58
- Игњатијев, Николај, генерал 156, 157, 167
- Измир, *види* Смирна
- илирска идеја (покрет) у Хрватској 101–103, 107, 142, 143; *види и* Хрватска, Народна партија
- Илирске провинције 65
- Имброс 334, 349
- Ипсиланти, породица 40; Александрос 40, 41, 51–53, 57; кнез Константин 40; Димитрос 57
- Иран 375
- Ислаз, повеља 77
- ислам 15, 17, 33, 37, 151–153, 173, 213, 295, 441, 447, 488; *види и* муслимани; бекташи, секта 15, 18, 339, 487; дервиши 487; исламизам 219; исламизација 15–18, 23, 31; калифат 15, 213, 488; сунити 15,

- 339; ханафитско тумачење 15;
шиити 15
- Истам 60
- Истанбул 349; *види и* Цариград
- Источна армија 312, 314, 352
- источна криза 140, 150, 170, 180,
192, 212, 222, 495
- Источна Румелија 129, 167–169,
183, 202, 204–206, 208, 210,
212, 228, 250, 262
- источно питање 114, 124, 303
- Источно римско царство 487
- Истра 142, 308, 332
- Истрани 324
- Италија 9, 18, 19, 44, 51, 103,
104, 108–110, 121, 130, 133,
141, 142, 148, 150, 168, 200,
201, 207, 217, 220, 225, 227,
253, 254, 276, 288, 289, 293,
294, 296, 307, 310, 316, 326,
331–334, 339, 343–346, 352,
372, 377, 385, 388, 396,
401–403, 405–407, 410–412,
418, 425, 428, 429, 438, 440,
442, 444–449, 453–457, 460,
462, 469, 470, 472, 473, 480,
481, 483, 484, 489
- Италијани 308, 309, 325, 326,
333, 334, 343, 348, 441–444,
448, 449, 462–465, 468–471,
480, 481, 483–484; италијанска
култура и језик 30, 148, 149,
175; окупација на Балкану 322,
456, 458, 460, 462–465, 468,
470, 471; трговина 17, 200,
410; уједињење 108, 109, 113,
118, 141, 142, 168, 175, 180
- Јадранско море и обала 5–8, 10,
65, 87, 148, 165, 166, 220,
247, 254, 288, 290, 291, 308,
311, 332, 339, 410, 457, 468,
469, 480, 481, 487
- Јајце 480
- Јалта, Конференција 484
- јаничари 14, 24, 32, 43, 64, 99
- Јањина 153, 276, 290, 291; вила-
јет 153, 247, 252
- Јапан 402, 453
- Јаши 37, 50, 52, 72–74, 77, 104,
192, 299, 315, 318, 322; по-
гром 1941. године 465, 466;
универзитет 134, 195, 371
- Јевреји 12, 15, 26, 41, 49, 176,
485; у Албанији 478; у Босни
160; у Бугарској 356, 456,
468, 473, 477; у Грчкој 277,
472, 473; у Југославији 381,
457, 460, 461, 487; у Незави-
сној држави Хрватској 457,
460; у Османском царству 49,
247, 250; у Румунији 49, 50,
74, 139, 191, 192, 199,
282–285, 366, 371, 374, 432,
435, 436, 453, 459, 465, 466,
498; у Србији 183, 299, 461;
види и Солун
- Јевтић, Богољуб 407, 408, 412
- Једрене (Адријанопољ, Едирне,
Одрин) 60, 166, 290–292;
вилајет 247, 253; мировни
споразум 1829. године 47, 54,
60, 70, 71, 74, 98
- Јелавић, Барбара 233–234, 396,
495
- Јелачић, Јосип, генерал 102, 104,
105, 143, 150
- Јемен 254
- Јермени 50, 247, 250, 348, 366
- јереси 8–9, 15
- Јонеску, Нае 374

Јонеску, Таке 286
 Јонска острва 55, 59, 65, 114, 115, 222
 Јонско море 347
 Јорга, Николае 15, 297, 453
 Јозеф II, цар 29, 30, 32
 Јосиф Рајачић, митрополит 103
 Југославенска академија, Загреб 143
 Југославија 104, 169, 218, 243, 307, 310, 317, 327, 330–332, 337, 338, 340, 343–345, 352, 353, 357, 359, 361, 362, 371, 372, 377, 378, 381–389, 391, 395, 396, 399–416, 418, 423, 436, 440, 441, 443–451, 455–462, 464, 468, 469, 471, 478, 479, 481, 485, 487, 498;
 Антифашистичко веће народног ослобођења (АВНОЈ) 480, 481; банке 386–388, 404, 405, 409, 420; Демократска странка 379–384; Закон о заштити државе 381, 383, 450; избегличка влада, Други светски рат 339, 456, 460–464, 481; Југословенска војска у отаџбини (ЈВО) 462, 463, 470; Југословенска муслиманска организација 380, 281, 408, 409; Југословенска национална странка 405, 408; Југословенска радикална заједница (ЈРЗ) 408, 411–413, 455; Комунистичка партија (КПЈ) 379–382, 403, 408, 411, 450, 455, 460–464, 469, 470, 479, 480, 481, 484; конкордат са Светом столицом 411; Намесништво 407, 455, 481; Народна радикална

странка 379, 380, 382–384, 408, 412, 422; Народни фронт, 481; Народноослободилачки покрет и војска (НОП и НОВ) 462, 480, 469; Национални комитет ослобођења Југославије (НКОЈ) 480, 481; немачка предаја 1945 481; парламентарни избори 379, 382, 383, 385, 408, 412; пуч 27. марта 455, 461; револуција 461, 481; Савез земљорадника 380, 413; Самостална демократска странка 382–384, 404, 409, 413; Самостална радикална странка 382, 405; сецесионизам, сепаратизам 403, 404, 450, 457; Словеначка народна странка 380, 384, 402, 408, 409; Социјалдемократска странка 380; споразум Цветковић–Мачек 412, 413, 450; уговор са СССР-ом 1941. године 455; устав 1921. године 337, 380–382, 402, 403; устав 1931. године 402, 404, 407–409, 412, 413; устав 1946. године 481; устанак 1941. године 460, 461; устаници 460, 461, 462, 469, 473; Федеративна Народна република 481; Хрватска сељачка странка 379, 380, 382, 383, 404, 408, 409, 413, 450, 460; шестојануарска диктатура 384, 402–404, 427
 Југословени 190, 305, 310, 329, 331, 343, 377, 418, 480, 484
 Југословенски клуб (Мајска декларација) 316, 324, 325

- Југословенски одбор 307, 310, 316, 317, 325
- југословенство, југословенска идеја 86, 87, 104, 106, 107, 124, 142–144, 146, 163, 242, 260, 261, 298, 304, 307, 316, 325, 327, 331, 380, 495
- Јужна Африка 455
- Јужни Словени 6, 19, 21, 34, 64, 65, 67, 87, 101–106, 121, 128, 140, 142–144, 148, 175, 180, 190, 243, 244, 256, 304, 307, 316, 332, 376–378, 487; хабзбуршки војници 19, 20, 30, 104, 306, 317, 324, 378
- Кавала 292
- Кавказ 47, 153
- Кавур, Камило 135
- Каиро 472, 474, 475
- Кајмакчалан, битка 315
- Калај, Бењамин 172, 173
- Калинеску, Арман 432–434
- Кантакузин, породица 300; Јанку 199
- Кападокија 333
- капитулације (повластице) 49, 54, 212, 231, 307
- Каплан, Роберт Д. 494
- Каподистријас, Јоанис 59–61
- Каравелов, Петко 204–206
- Карађорђевићи, династија 121, 317, 382; Александар Карађорђевић, кнез Србије, 84, 88, 119, 162; Александар I, краљ Срба, Хрвата и Словенаца, *йойом* Југославије (регент Александар) 257, 261, 315, 327, 378, 381–384, 402–408, 411, 418, 440; Зорка, кнегиња 261; Павле, кнез, намесник Југославије 407, 408, 412, 418, 428, 455; Петар I, краљ Србије, *йойом* Срба, Хрвата и Словенаца (Петар Карађорђевић) 162, 255, 257, 261, 273, 309, 382; Петар II, краљ Југославије 407, 412, 455, 461, 481
- Карађорђе Петровић 43, 44, 46, 51, 98
- караманлиди 55, 223, 224, 348
- Караманлис, Константинос 426
- Каратеодори-паша, Александрос 214
- Карацић, Вук 43, 101
- Карл, дански принц, касније Хокон VII, краљ Норвешке 277
- Карло, цар 322, 325
- Карло VI, свети римски цар 20
- Карло Алберт, краљ Сардиније 133
- Карло Велики 10
- Карловачки мир 20; *види* Сремски Карловци
- Карнегијева задужбина 293
- Карол I, кнез, потом краљ Румуније 137, 138, 139, 165, 190, 192, 194, 273, 279, 280, 285, 311
- Карол II, краљ Румуније (принц Карол) 367–370, 418, 430–435, 437, 440, 451–453
- Карпати 5, 6, 9, 16, 50, 66, 67, 78, 178, 314, 319, 322
- Карп, Петре 287
- Карст 389
- Катарина II, царица 30, 38
- католици, католичанство 16–18, 20, 22, 23, 29, 33, 91, 113, 123, 153, 156, 159–161, 173, 206, 207, 225, 251, 339, 340, 342, 366, 377, 381, 441, 442, 488

- Католичка црква 18, 20, 30, 156, 173, 306, 381, 411, 441, 442, 446, 488
- Кемал, Исмаил 254, 293, 294, 309
- Кемал-паша, Мустафа (Ататурк) 334, 348, 440
- Кенија 455
- Киклади 60, 225
- Кипар 62, 96, 140, 214, 222, 333; црква 157
- Кисељев, генерал 71, 202
- Кишињев 376, 466
- Кјосеиванов, Георги 416, 419, 428
- клефте 21, 55, 56, 90
- Клинтон, председник и његова супруга 494
- Клог, Ричард 221, 497
- Кодреану, Корнелију Зелеа 371, 430–434, 440, 451
- Когалничану, Михаил 76, 132, 135
- Кокран, адмирал 59
- Колетис, Јоанис 90, 91, 93, 94
- Колокотронис, Теодорос 90
- комите, комитаџије 263, 492; *види и* чете, четници
- комунизам, комунисти (бољшеви-зам) 337, 338, 354, 355, 371, 373, 379–381, 383, 391, 397, 398, 403, 406, 408, 411, 414, 415, 417, 426–428, 431, 448, 450, 455, 459–465, 467, 469, 470–475, 476–485, 491, 492, 495
- Комунистичка интернационала (Коминтерна) 351, 359, 367, 380, 383, 397, 398
- Константин, велики кнез, син ца-ра Павла 38
- Константин I, краљ Грчке (пре-столонаследник Константин) 223, 274, 275, 277, 309, 312, 313, 320, 347, 348, 349, 354, 425
- Константин XI, последњи визан-тијски цар 11, 277
- Констанца 191, 320
- Копитар, Јернеј 65
- Кораис, Адамантиос 39
- Коринтски залив 8
- Коринтски канал 225
- Корошец, Антон 316, 324, 325, 384, 402
- Корушка 65, 142, 332
- Корча 220, 322
- Косово 18, 219–221, 249, 253, 256, 288, 344, 386, 387, 401, 457, 458, 465, 471, 472, 478, 479; битка 10, 260; вилајет 215, 218, 247, 251, 288; по-крајина 247
- Котор 324, 326
- Кошут, Лајош 104
- Крагујевац 189; немачко стреља-ње 1941. године 461
- Крајина 159; *види и* Хрватска, Војна Хрватска и Војна краји-на (граница)
- Краљевина Срба, Хрвата и Сло-венаца 327, 331, 336, 376–384; *види и* Југославија
- Крањска 142
- Крбавска битка 10
- кредитирање (зајмови) 197, 198–200, 211, 223, 226, 230, 231, 241, 243, 244, 257–261, 263, 269–272, 276, 278, 284, 298, 299, 344, 346, 353, 360, 362, 363, 376, 387–395, 404, 409, 420, 423, 427–429, 436–438, 443–446
- Кремптон, Ричард 497

- Крим, Кримски рат 70, 78, 79,
 87, 96, 98, 109, 117; Крим у
 Другом светском рату 473
 Крит 58, 98, 118, 119, 124, 138,
 167, 209, 214, 221–223, 227,
 228, 273–276, 313, 349, 422,
 457
 Кроја 308, 309
 крсташи, крсташки рат 8, 17, 22
 Крф 253, 309, 310, 312, 313,
 352; Декларација 317
 Ксенопол, Александру 195
 Куен-Хедервари, Карољ, гроф
 177
 Куза, Александар Јован, кнез 111,
 112, 130–136, 158, 191
 Купи, Албас, пуковник 449, 464,
 479
 Курди 247
 Кучук-Кајнарџи, мировни уговор
 (1774) 22
- Ламанш 110
 Лампи, Џон Р. 302
 Латини 8, 12, 160, 366, 486;
 култура 29, 38, 54, 101; писмо
 231, 251; *види и* католици
 Латинска монетарна унија
 (ЛМУ) 110, 258
 Левант 118
 легитимност 68, 108, 109, 328,
 380
 Лењин 461
 Леополд од Сакс-Кобурга, ка-
 сније Леополд I од Белгије 61,
 136, 206
 Леополд I, цар 20, 22
 Леополд II, краљ Белгије 136, 206
 Либан, конференција 482
 Либија 253, 276, 289, 290
- Лига народа 329, 330, 334, 335,
 338, 339, 342, 361, 373, 386,
 406, 407, 410, 418, 433, 442,
 446, 449
 Литва 12
 Лозана, мировна конференција и
 уговор 349, 490
 Ломбардија 113
 Лондон 57, 125, 178, 200, 246,
 278, 307, 218, 339, 345, 348,
 382, 410, 426, 434, 449, 461;
 мировни уговор 1827. године
 59; мировни уговор 1830. го-
 дине 60; конвенција о терори-
 зму 415; конференција и ми-
 ровни уговор 1912–1913.
 године 255, 268, 269,
 291–294, 268, 290, 291, 293,
 294; тајни уговор 1915. године
 307, 308, 326, 307, 326
 Лупеску, Елена 367, 370
 Лутеранска црква, лутерани 112,
 236
 Лушња 255, 340, 341, 343; кон-
 грес 1920. године 339, 340,
 347
- Љапчев, Андреј 360
 Љубљана 52, 65, 257, 388
- Маврокордатос, Александрос
 91–93, 96, 97
 Магрит, Рене 486, 496
 Мађари, *види* Угри
 Мађарска, *види* Угарска
 мађаризација 66, 102, 176, 177,
 180, 201
 мађарски језик 102, 435
 Мазовер, Марк 487

- Мак Ган, Џон 493
- Македонија 6, 10, 14, 16, 18, 25, 37, 38, 58, 62, 92, 96, 118, 140, 153, 155, 166–169, 171, 183, 184, 202, 205, 207, 209, 211, 212, 215–217, 219, 222, 223, 228, 247, 249, 253, 256, 260, 263, 264, 267, 268, 272, 274, 276, 279, 280, 288, 289–293, 296, 308, 310, 315, 317, 324, 349–351, 362, 387, 388, 400–402, 418, 423, 426, 457, 458, 468, 473
- Македонци 44, 205, 207–209, 216, 217, 247, 248, 262, 263, 266–268, 351, 352, 354, 356–359, 362, 415, 416, 462; активисти у Бугарској 205, 207–209, 216, 217, 263, 266–268, 352, 354, 356–359, 415, 416, 462; *види* Бугарска, револуционарне организације; ВМРО (Унутрашња македонска револуционарна организација) 217, 248, 263, 264, 358–362, 407, 414, 416, 418; Словени 157, 215, 262, 263, 351, 352, 354, 361, 377, 468
- Меклејн, Фицрој (Maclean, sir Fitzroy) 493
- Мак Ленан, Ендрју 498
- Мала Азија 12, 40, 55, 223, 248, 312, 334, 347, 349, 350; *види* Анадолија
- Мала антанта 338, 371, 372, 385, 400–402, 406
- Малинов, Александар 265, 266, 321
- Манију, Јулију 245, 323, 367, 369–371, 373, 430–432, 435, 459, 466, 473–475, 478
- Маргиломан, Александру 319, 322
- Марија, краљица Румуније (принцеза Мери од Единбурга) 191
- Марија-Лујза, принцеза 207
- Мариновић, Јован 128
- Марковић, Светозар 128
- Марсељ, убиство краља Александра 407
- масони (слободни зидари) 41, 51, 456
- Мати, племе 309, 339
- Мачек, Влатко 384, 403–405, 407–409, 411–413, 450, 460
- Мегали идеја (Велика идеја) 56, 94, 95, 114, 118, 223, 275, 277, 347, 352
- Мексико 375, 452
- Мелетије III, патријарх 349
- Метаксас, Јоанис, генерал 350, 422, 427–429, 454, 457
- Мехмед II, султан 55, 58, 64
- Мехмед V, султан 250, 253, 333
- Мехмед VI, султан 333
- Мехмед Алија 37, 58, 64, 98
- Мидија 291
- Мидхат-паша 155, 163, 165, 211, 213
- Микалаке, Јон 365
- Милано 12
- милети 13, 15, 20, 31, 54, 101, 151, 152, 156–158, 213, 248, 295
- Милетић, Светозар 147
- Милош Обреновић I, *види* Обреновићи, династија
- Минхенски споразум 418
- Мирдите, племе 251, 309, 340, 345
- Мирон, (Кристѐа), епископ потом патријарх 323, 432, 434

- Мирџштег, план, програм 248, 249
 Мисолонги (Месолонгион) 58
 Михаил, краљ (престолонаследник Михаил) 368, 369, 452, 466, 472, 474, 476, 478
 Михаило, митрополит 162
 Михайловић, Драгољуб (Дража) 460–463, 468–470, 480, 481
 Млада Босна 304
 Молдавија 6, 9, 15, 27, 28, 40, 45, 49–54, 62, 67, 70–75, 78, 80, 88, 111, 129, 130, 136, 139, 148, 191, 192, 284, 285, 315, 318, 319, 366, 432, 435, 465, 476, 488
 Молдова, Република 45, 451; *види и* Бесарабија
 Монастир (Битољ, Битола) 153, *види и* Битољ, вилајет 153, 215, 247, 248, 252
 Морава 6, 8, 166, 387
 мореузи (Босфор и Дарданели) 50, 163, 167, 289, 292
 Москва (Московљани) 12, 22, 246, 337, 359, 380, 382, 383, 435
 Мохачка битка 10
 Мраморно море 166, 333, 347
 Муданија, примирје 1922. године 348
 Мудрос, примирје 1918. године 322
 муслимани 15–18, 22–25, 31, 34, 42, 43, 55, 60, 62–64, 71, 89, 113, 150, 152–154, 160, 161, 183, 191, 213, 215, 218, 228, 229, 236, 247, 248, 252, 253, 260, 277, 293, 294, 307, 325, 349, 366, 377, 381, 387; *на* Криту 98, 214, 215; *у* Алба-
 нији 17, 18, 23, 31, 41, 98, 153, 217–219, 251, 339, 340, 342, 442, 446; *у* Босни 17, 18, 22, 32, 33, 42, , 43, 47, 62–64, 80, 87, 98, 159, 160, 162, 163, 171–174, 177, 214, 218, 241, 326, 377, 413, 460; *у* Бугарској 17, 162, 163, 210, 269, 270, 493; *у* Југославији 409; *у* Независној држави Хрватској 460; *види и* ислам
 Мусолини, Бенито 343, 345, 346, 352, 360, 369, 385, 402, 405–407, 410, 412, 428, 434, 440, 444–448, 450, 454, 471, 491
 Наварино, битка 59, 71
 Наполеон I, цар 40, 42, 44–47, 51, 65, 68, 70, 85, 101, 480
 Наполеон III, цар 70, 72, 79, 109, 110, 129, 135, 137, 138, 230
 Напуљ 59
 Народни фронт 408, 411, 432, 476, 481
 Народно вијеће Словенаца, Хрвата и Срба 325–327, 378
 Наталија, краљица 184
 Науплион 58, 59, 61, 62
 нација, национализам, национална држава, национално питање 32, 37, 38, 40, 55, 57, 65–67, 69–71, 73, 76, 78, 86, 88, 97, 101, 103–105, 108, 109, 111, 112, 117, 119, 122, 124, 125, 128, 131, 132, 139–141, 145, 146, 151, 152, 157, 166, 167, 171, 173, 177, 178, 180, 186, 194, 195, 201, 203, 205,

- 213–219, 222, 230, 233–237, 245, 248, 249, 252–254, 256, 260, 262, 269, 272, 275, 277, 294–298, 304, 307, 316, 322, 328, 334, 335, 337, 343, 347, 352, 366, 368, 370, 371, 373, 398, 403, 404, 408, 409, 415, 424, 428, 430, 435, 436, 441, 442, 446, 456, 459, 467, 470, 488–491, 494, 495
- Неамц, манастир 49
- Недић, Милан, генерал 459, 470
- Нејиски уговор 328, 333, 354
- Немањићи, династија 8, 9
- Немачка 10, 108, 110, 136, 141, 145, 148, 150, 191, 200, 201, 208, 249, 258, 268, 269, 271, 279, 281, 296, 302, 307, 308, 314–316, 319, 322, 328, 329, 331, 395–397, 399, 401, 402, 405, 406, 410–412, 418, 419, 421, 429, 433, 434, 437–439, 448–456, 459, 460, 462, 465–467, 472, 477, 480, 484, 491; Вајмарски устав 381; нацисти 396, 406, 408, 419, 435, 450, 467, 481, 485, 491; оружане снаге 314, 315, 318, 319, 322, 452, 455, 456, 460, 461, 463–467, 469, 471–473, 475, 478–481; Рајх 396, 397, 401, 412, 419, 421, 434, 439, 440, 450, 451, 455, 457, 460, 475, 483, 484, 491, 492; утицај 187, 195, 296, 395, 418, 419, 439, 440, 455, 456, 467; немачки језик 106, 180, 435; немачки насељеници на Балкану 50, 67, 106, 179, 244, 366, 435, 455, 459, 481, 485
- Немачко-совјетски пакт 402, 419, 434, 456, 461, 484, 491
- Немци 106, 141, 148, 176, 179, 244, 299, 310, 314, 318, 319, 322, 366, 435, 453, 454, 456–461, 464, 468–473, 475, 479, 481, 482, 484
- Никеја 8
- Никозија 498
- Николај I, цар 47, 54, 70, 79
- Николај II, цар 208
- Ниш 165, 183, 185, 189, 305, 307; Конвенција 1923. године 362, 362; Декларација 307
- Новгорођани 12
- Нови Пазар 290, 292; санџак 168, 181, 247, 250, 260
- Ноли, Фан 340–343, 443
- Норвешка 277
- Обреновићи, династија 121, 190, 255, 257; Александар, краљ Србије 184, 185, 255, 256; Драга, краљица 185; Милан Обреновић II, кнез 84; Милан Обреновић IV, кнез, потом краљ 127, 128, 181–184, 187; Милош Обреновић I, кнез 46, 47, 51, 60, 81–84, 88, 98, 104, 121, 120, 125, 130; Михаило Обреновић III, кнез 84, 111, 112, 114, 121–127, 133, 135, 144, 146, 156, 158, 216, 217
- Одеса 41, 317, 465
- Олга, краљица 116
- Олимп 247
- Олтенија 51, 52, 63, 285
- Омер-паша Латас 159
- оргaнски статут Молдавије и Влашке 69, 71, 72, 77–79, 83

Османлије 10–13, 16–18, 22–24,
28, 34, 35, 38, 42–46, 53, 58,
68, 69, 165, 166, 171–173,
218, 289, 292, 489; *види и*
Турци

османски турски језик 23, 55,
153, 159, 173, 223, 228

Осовина 402, 418, 449, 452,
455, 457–459, 461, 468,
483–485

Отон, краљ 61, 89, 91, 92, 96,
97, 111–114

Османско (Отоманско) царство
11, 12, 14–18, 21, 25–27,
29–33, 35, 36, 39–41, 46–48,
50, 55, 58, 60, 62–65, 68,
70–72, 78, 83, 86, 87, 92, 96,
97, 108, 112, 114, 117, 119, 123,
124, 135, 138, 140, 146, 150,
151, 152, 153, 156, 164, 165,
168, 169, 171–173, 180, 181,
185, 202, 212–214, 218, 219,
221, 222, 224, 225, 230, 239,
246, 247, 250, 255, 257, 262,
266–268, 271, 273, 274, 276,
288, 290–293, 295, 296, 303,
307, 308, 328, 333, 334, 336,
349; *види и* Турска; Комитет
за јединство и напредак (КЈН)
247, 249–254, 274, 291, 295,
333; *види и*од Млада Турска,
младотурци; 165, 213, 247,
249–251, 253, 254, 266, 268,
274, 295, 307, 333; Либерална
странка 250, 254; парламен-
тарни избори 213, 249, 250,
253, 334; Порта 21, 22, 25,
27, 28, 31, 32, 44–48, 51–53,
58, 60, 62, 64, 71, 77–80, 83,
84, 87, 96, 98, 104, 110, 121,
123, 129, 131, 132, 139, 151,

155, 157, 158, 160, 162, 164,
167, 168, 172, 201, 205, 213,
214, 218–221, 249, 251, 253,
254, 263, 267, 268, 280, 289,
292, 335, 488; устав из 1876.
године 164, 165, 213, 247, 249

Охрид, епархија 157, 207; језеро
247, 344; стара архиепископи-
ја 16, 18, 22, 31

Павелић, Анте 403, 407, 412,
457

Павле, краљ (принц Павле од
Грчке) 347, 348

Павловић, Константин, 498

Пајсије Величковски, монах 49

Пајсије Хиландарац, монах 154

Пакт против Коминтерне 402

Палермо 349

Палестина 461, 466

Палмерстон, Хенри Џон 83, 96

Пангалос, Теодорос, генерал 351,
252, 472

панисламизам 169, 295

Панонска равница 7, 32

панславизам 109, 169, 170, 259

Папагос, Александрос, генерал
482

Папандреу, Георгије 483

Папастратис, Прокопис 497

папство 7, 8, 12, 15–17, 22, 208

Париз 45, 72, 77, 78, 85, 86,
102, 127–129, 136, 138, 162,
178, 187, 199, 200, 230, 246,
247, 254, 255, 260, 281, 298,
299, 318, 325, 330, 339, 350,
372, 382, 406, 410, 426, 434,
449, 488; Конгрес и мировни
уговори 1856, 70, 79, 80, 88,
97, 108, 119, 129, 132, 167,

- 168, 191, 491; Конгрес и мировни уговори 1919–1920. године 312, 328, 329, 331, 332, 334, 347, 354, 365, 399, 422, 491; уговор 1858. године 129, 130, 132, 133;
- партизани у Другом светском рату 462, 470, 478–481
- Пасифико, Давид 96
- Патрас 225–226, 227
- Паулус, Фридрих, фелдмаршал 472
- Пашић, Никола 188, 257, 260, 310, 312, 315, 325, 326, 379, 381–383, 422
- Пиртон, Морис 451, 497
- Пелопонез 6, 18, 37, 41, 42, 51, 55–61, 90, 95, 99
- Перл Харбор 466, 467
- Пермет, Конгрес 1944. године 479
- Перник 212
- Персија 401
- Петар I, цар 22, 89
- Петков, Димитар 264, 265
- Петков, Никола 265, 478
- Петков, Петко 265
- Петрановић, Бранко 497
- Петровић-Његош, династија 114, 261, 327; Данило, кнез 114; Зорка, кнегиња 261
- Никола, кнез, потом краљ Црне Горе 114, 260, 261, 273, 310, 327
- Петар II, кнез и митрополит Црне Горе 103
- Пећ, патријаршија 16, 20, 22, 31; *види и* Српска православна црква; санџак 247, 252
- Пешта, 77, 102, 104, 146; *види и* Будимпешта
- Пијемонт, Пијемонт-Сардинија 79, 104, 108, 129, 133; *види и* Сардинија; инспирација за Србију 121, 180, 256, 262; статут 1848. године 133
- Пинд 5, 247
- Пиреј 96, 225, 227, 313, 350, 353, 457
- Пироћанац, Милан 187
- Пластирас, Николаос, генерал 349, 425, 426, 463, 482–483
- Плевна, опсада 165–167
- Пловдив 204, 205, 211, 356
- Плоешти 196, 199, 375, 438
- Пљевља, санџак 247
- Подгорица 218
- Пољска 12, 49, 191, 331, 372, 377, 412, 434, 449, 450, 456, 466; устанци из 1833. године и 1863. године 86, 109
- помаци 153, 155, 163, 270
- Португал 206, 428
- „посвећени“ манастири 48, 49
- Православна црква 13, 16, 17, 22, 29–33, 38, 39, 48, 49, 54, 56, 89, 112, 113, 138, 144, 147, 149, 151, 154, 156–158, 169, 174, 176, 178, 203, 207, 208, 213, 214, 216, 235–236, 267, 268, 314, 348, 349, 373, 374, 441, 458, 488
- православни, православље 8, 9, 11, 12, 16–18, 20–23, 27, 29–31, 33, 34, 38, 41, 47, 49, 55, 67, 78, 89, 123, 151, 153, 156, 159–161, 173, 183, 195, 203, 207, 213, 214, 220, 223, 235, 240, 248, 251, 252, 260, 293, 306, 314, 339, 340, 342, 348, 349, 356, 371, 373, 374, 377, 381, 430, 441, 442, 460, 488

Праг 102, 104, 448; Зелена интернационала 361; Свесловенски конгрес 1848, 102

Прагмаџичка санкција 20, 21, 29

Први светски рат (Велики рат) 5, 192, 201, 243, 246, 257, 261, 270, 278, 281, 283, 284, 287, 295, 298, 300, 304, 306, 321, 324, 335, 336, 338, 347, 350, 353, 362, 363, 370, 389, 406, 414, 419, 435–437, 453, 456, 483, 485, 490

Пресбург (Братислава), уговор из 1805. године 44

Прибићевић, Светозар 326, 327, 381–384, 404

Придњестровље (Транснистрија) 465, 466, 472

Призрен 153, 217, 487; лига 217–220, 440; санџак 247, 252

Примо де Ривера, 428

Принцип, Гаврило 305

Приштина, санџак 247

просветитељство 34, 36, 37, 39, 56, 239, 488

протестанти 23, 29, 91, 156, 366, 382

Пруска 79, 108–110, 126, 129, 136, 138, 145, 148, 183

Прут 45, 54, 474

Рагуза, *види* Дубровник

Радеску, Николас, генерал 476

Радић, Стјепан 379, 380, 382–384, 403

Радомир, град 322

Радославов, Васил 268, 269, 308, 320, 321

Рајачић, *види* Јосиф Рајачић, митрополит

Рајна 110

Рапалски уговор 332

Рацију, Јон 147, 178

ревизионизам 330, 372, 385, 400, 418, 421, 430, 483

револуције 1848. године 76–78, 86–88, 102–106, 141, 148

ренесанса 19

Рига од Фере Ригас Велестинлис 39, 40

Ријека (Fiume) 103, 105, 146, 149, 175, 332, 334, 385

Рим 8, 22, 29, 156, 220, 343–345, 385, 402, 410, 440, 446, 449

Римско царство 6, 13, 38, 282, 487; *види и* Византија

Ристић, Јован 127

Родопи 247

Родос 276

Ротонд, примирје 1918. године 322

Румелија 40, 42, 48, 61; *види и* Источна Румелија

Румуни 17, 21, 24, 29, 24, 39, 49, 64, 69, 70, 74, 75, 77–79, 101, 102, 105, 106, 111, 136, 144, 149, 166, 176, 194, 195, 240, 280, 282, 306, 315, 318, 329, 330, 356, 364, 372–374, 432, 433, 435, 451, 455, 465, 467, 472, 475, 476, 487; у Угарској 19, 21, 29, 67, 101–104, 135, 139, 142, 147, 148, 175–180, 195, 244, 245, 279, 280, 287, 299, 314, 322, 323

Румунија 5, 9, 78, 110, 122, 124, 131, 132, 134, 135, 137–140,

154, 164–166, 168, 169, 170, 174, 178, 179, 185, 188–192, 195–201, 217, 220, 228, 229, 231, 232, 234, 238, 244, 245, 262, 265, 269, 272, 273, 279–284, 291, 292, 296, 297, 299–303, 308, 311, 312, 314–319, 321–323, 327, 330, 331, 336–338, 361, 364–377, 385, 386, 389, 391, 395, 396, 399–401, 404, 410, 429–440, 449, 451–454, 456, 459, 465–467, 473–478, 480, 484, 485, 498; банке 197–199, 283, 284, 375, 420, 432, 437, 439; Гвоздена гарда 371, 430–435, 440, 451–453, 473–475; *види* и Легија арханђела Михаила, јуминистичка (омладинска) фракција 194, 282; Комунистичка партија 367, 431, 432, 474, 476, 478; Конзервативна странка 131–133, 138, 139, 193, 194, 279, 282, 284–287, 311, 315, 317, 319, 365, 370; Легија арханђела Михаила 358, 371, 430, 452, 453; *види* и Гвоздена гарда; Либерална странка 131, 132, 135, 138, 139, 158, 191, 192–193, 194, 198, 199, 200, 279, 281, 282, 284–287, 311, 317, 319, 322, 365–376, 391, 431–433, 435, 437, 439, 474; Лига културе, Лига за политичко јединство свих Румуна 279; Народна лига 365–367, 370, 432, 476; Народна република 478; Народна сељачка странка 367, 369, 370, 375, 431, 432, 434, 436, 437, 478; Народна хри-

шћанска странка 431; Народнодемократски блок 475, 476; Народнодемократски фронт 476; Национални фронт препорода 433; Немачка странка 369, 433; парламентарни избори 137, 192, 194, 287, 319, 368–370, 430, 431, 478; Партија нације 451; Православна црква 48, 49, 112, 134, 135, 147, 178, 195, 366, 466; примирје 1944. године 474, 475; *Раџ за независност* 191, 194; рат са Совјетским Савезом 465, 466, 472; Румунска академија 195; Румунска народна странка 365, 366; *види* *истио* *йод* Угарска; савезничка контролна комисија 477; Све за отаџбину 431; Сељачка странка 365, 366, 370, 391, 430, 432; сељачки устанак 1907. године 285, 286; Социјалдемократска странка 367, 369, 432; Социјалистичка странка 365, 367; статут 1864. године 132, 133; устав 1866. године 137, 191, 193, 232, 287, 366; устав 1923. године 337, 366, 432, 433, 475; устав 1938. године 433, 452; Уставни блок 432

румунске кнежевине 14, 19, 27–29, 34, 37, 38, 44, 46–48, 50, 51, 53, 54, 56, 60, 63, 67–69, 71, 73, 78, 79, 83, 105, 106, 129, 136, 138, 168
румунски језик 76, 102, 103, 147, 178, 195, 237

Румунски национални комитет 103, 318, 322

румунство 297, 435

Руританија 441

Русија 6, 22, 27, 28, 30, 31, 38, 41, 44–46, 51–54, 58, 59, 62, 70–74, 76–80, 83, 84, 86–90, 96, 98, 100, 104, 108, 109, 114, 120, 123, 126–129, 132, 139, 140, 148, 154, 158, 159, 162–167, 169, 170, 188, 191, 200–208, 210, 215, 236, 238, 248–250, 257, 260, 261, 263, 265–268, 280, 285, 289, 290, 292, 293, 306, 311, 312, 314, 316, 317, 321, 324, 330, 331, 333, 338, 350, 364, 366, 371, 372, 374, 375, 380, 397, 401, 406, 418, 453, 455, 456, 458, 465, 468, 472, 473, 480, 491, 498; бољшевичка влада 316, 318, 324, 355, 357; Православна црква 51, 157, 236; ратови са Турском 22, 30, 44, 47, 51, 52, 54, 60, 98, 140, 165–167, 181; револуција 317–319, 336, 350, 364, 380, 397; руске избеглице 336, 340, 343, 356, 357, 388, 467; утицај 38, 50, 66, 68, 69, 73, 88, 118, 119, 130, 181, 182, 187, 267, 418, 436, 456

Руси 465, 467, 475, 476, 484

руски језик 435, 465

Рутени 176, 451; *види и*

Украјинци

Рушчук (Руса) 204, 206, 211

Сава свети 8, 14, 20, 42, 67

савезници, Други светски рат 461, 462, 464, 466, 468, 471–475, 480, 484

Сакс-Кобург, породица 136, 206;

кнез Леополд, *види* Леополд

од Сакс-Кобурга; кнез Фердинанд, *види* Фердинанд,

кнез, потом краљ Бугарске;

принц Алфред, војвода од

Сакс-Кобурга и Готе, *види*

Алфред, војвода од Единбурга

Салазар 428

самоопредељење 316, 317, 322,

328, 329, 335, 380, 398, 490, 491

Самос 98, 129

Санатеску, Константин, генерал 475

Санкт Петербург 72, 202, 246, 266

Санстефански споразум 166, 167, 169, 171, 183, 202, 217, 218, 222, 262, 264, 458

Сарајево 160, 172, 326; јаничарски отпор реформама 64; надбискупиа 173; убиство Франца Фердинанда (Сарајевски атентат) 239, 243, 306, 313, 329

Сардинија 79, 129, 133; *види* Пијемонт–Сардинија

Света алијанса 51

Света Гора 49; *види* Атос

Света земља, места, гроб 8, 48, 70

Света столица 173, 411; *види и* папство

Свето римско царство 10

Свиштов 204

северноафричка кампања 468

Севр, уговор 328, 333, 347–349

Селим III, султан 42

Сенжерменски уговор 328, 329

Сибиу 103, 177; епархија, митрополија 103, 147

- Силистрија 280
 Сима, Хорија 451–453, 475
 Симеон I, кан/цар 7
 Симеон II, краљ 473, 478
 Симовић, Душан, генерал 455, 456
 Синај 48
 Сира 225
 Сицилија 469
 Сједињене Америчке Државе (Америка, Нови свет) 174, 179, 215, 217, 220, 227, 228, 231, 244, 261, 274, 279, 316, 318, 321, 328, 331, 340, 374, 375, 389, 443, 466, 467, 473
 Скадар 153, 165, 251, 290–292, 294, 309, 310, 322, 343, 442; митрополија 441; вилајет 153, 247, 251
 Скендербег 18, 442; СС дивизија 478
 Скопље (Üsküb, Скопје) 166, 216, 218, 247, 251, 253, 290, 308; вилајет 215, 247; епископија 157, 207; санџак 247
 Скрејз, Гавен 498
 Славонија 7, 30, 66, 103, 104, 143, 177, 242, 256, 413; *види и* Њод Хрватска, Хрватска и Славонија
 Сливница 206
 словеначки језик 149, 376
 Словени 6–8, 14, 17, 19, 23, 26, 39, 42, 83, 88, 135, 143, 148, 153, 157, 169, 176, 178, 179, 181, 195, 222, 248, 250–252, 260, 262, 276, 277, 351, 386, 462, 470; христијанизација 7
 Словенија 5, 143, 142, 143, 162, 228, 244, 301, 327, 377, 388, 457; Народна напредна стран-
 ка (либерали) 240, 379; Народна странка (клерикалци) 176, 240, 306, 380; *види и* Југославија
 словенофили 155, 158, 188, 259, 260
 словенска литургија 156, 157
 Словенци 10, 19, 23, 65, 101, 102, 148, 149, 175, 177, 240, 242, 245, 307, 316, 316, 324, 331, 332, 409, 411, 457, 488
 Смирна 333, 334, 348
 Совјетски Савез (СССР) 343, 397–399, 406, 408, 416, 430, 433–435, 445, 450–455, 456, 463, 465, 467, 469, 473–479, 483–485, 491, 492; Совјети 450, 451, 465, 466, 469, 475, 477, 478, 481, 484, 485; Црвена армија 461, 474–478, 480, 484
 Солун 6, 74, 166, 215, 216, 230, 247, 249, 250, 274, 276, 277, 290, 308, 309, 313, 321, 334, 427, 454, 455, 457; вилајет 215, 247; Јевреји 154, 215, 277, 472; Југословенска слободна зона 385, 406, 454, 455; примирје 1918. године 321; процес 315; фронт (македонски фронт) 312–315, 320, 321
 Софија 166, 204, 206, 209, 211, 216, 257, 263, 265, 267, 288, 322, 355, 358–360, 363, 406, 414, 415, 419, 476, 477; универзитет 264–266
 социјализам, социјалисти 128, 162, 181, 182, 187, 188, 216, 234, 264, 265, 297, 354, 398, 435, 436

спахије 13, 25, 42, 98

Сплит 462

Срби 6, 8, 16, 20, 23, 30, 41, 44, 45, 50, 65, 69, 70, 82, 85–87, 101, 111, 123, 124, 148, 154, 158, 161, 169, 172, 173, 183, 190, 205, 207, 215, 219, 233, 237, 240–242, 254, 268, 280, 282, 288, 290–292, 305–307, 309, 315–317, 320, 322, 325, 377–381, 385, 387, 403, 407, 411–413, 450, 455–458, 462, 465, 469, 472, 487–489; католици 175; трговци 44, 81, 85, 125; у Угарској 85–87, 102–105, 126, 148, 149, 244, 245, 299, 306; у Хрватској 23, 30, 44, 142, 143, 171, 176, 242, 306, 450, 460, 462, 470

Србија 8–11, 14, 16, 20, 24, 34, 42–47, 52, 55–57, 59, 62, 66, 67–70, 80–84, 86–88, 97, 99, 107, 110, 113, 114, 119, 121, 123–128, 132, 134, 138–140, 143, 144, 146, 148, 153, 158–166, 168–170, 172, 174, 176, 178, 180–189, 194, 195, 197, 198, 200, 201, 205, 209, 215, 216, 219, 223, 224, 228, 232, 238, 241–244, 250, 251, 254–264, 267, 268, 271–274, 276, 279, 280, 284, 288–293, 296, 298–302, 304–308, 310, 313, 314, 316, 321, 324–327, 331, 336, 352, 376–381, 404, 411, 457–461, 464, 470, 472–474, 480, 487; банке 125, 187, 259; Конзервативна странка 120, 121, 127, 128, 181, 182, 184; Либерална странка 86, 88,

119–122, 125, 127, 128, 130, 180–182, 256; Намесништво 127, 184, 185; Напредњачка странка 181, 182, 187, 189, 256, 315; Народна војска 182, 187; Народна одбрана 258, 304; парламентарни избори 181, 182, 186, 256, 257, 305; Народна радикална странка 88, 128, 181, 182, 184–186, 188–190, 232, 256–257, 259, 260, 266, 297, 315, 379; рат са Бугарском 1885. године 205, 206, 222; ратови са Турском 140, 163, 180–183, 289–291; Самостална радикална странка 256, 315, 379; Социјалдемократска странка 256, 297; тајна конвенција с Аустроугарском 1881. године 181, 182, 187; устав 1835. године 83; устав 1838. године 84; устав 1869. године 127, 185; устав 1888. године 184, 185, 232, 255; устав 1901. године 185, 256, 257; устав 1903. године 255, 404; уставобранитељи 83–88, 104, 119, 120, 182

Средњи исток 457, 463, 482

Средоземље (Медитеран) 33, 297, 347, 429, 484, 486

Сремски Карловци 102, 103; митрополија 20, 21, 102, 103, 147; види и Карловачки мир

Српска православна црква 112, 381, 411, 441

Српска револуција 43–45, 82, 495; Други српски устанак 46; Први српски устанак 43–45, 62, 63, 488

- српско-хрватски језик (босански, илирски, илирско-далматински, југословенски, српски, хрватски, хрватски или српски, хрватско-славонски, хрватско-српски) 42, 66, 102, 106, 107, 142, 148, 159, 173, 175, 237, 252, 351, 376, 406
- СС 478, 485
- Ставријанос, Лефтен С. 389, 495
- Стаљин, Јосиф Висарионович 398, 432, 451, 452, 484, 491
- Стаљинград, битка 468, 472
- Стамболиски, Александар 264, 265, 308, 321, 322, 333, 354–358, 362, 418, 422
- Стамболов, Стефан 205–208, 210
- Старокатоличка црква 381
- Старчевић, Анте 143
- Стоилов, Константин 208, 209, 263
- Стојадиновић, Милан 408–412, 428
- Стојановић, Трајан 33, 34, 231, 497
- страни капитал 135, 189, 190, 198, 200, 204, 225, 226, 231, 261, 271, 272, 278, 283, 298, 299, 361, 375, 376, 387, 388, 392, 394, 438–440
- Стурдза, Димитрије 285
- Стурдза, Јован Александар, кнез 53, 54
- Стурдза, Михаило, кнез 73, 77
- Сулејман I, султан 16
- сунити, *види* *под* ислам
- Суџос (Суџу), Александар, кнез 51, 52
- Суџос, Михаил, кнез 51
- Сушак 332
- Тамерлан 12
- танзимат 63, 71, 87, 98, 117, 150–152, 159, 169, 213, 214, 217, 229
- Татареску, Георге 431, 435, 474, 476
- Татари 12, 191
- Твртко, краљ 9, 10
- Тенед 334, 349
- Тереза од Калкуте, мајка 251
- Тесалија 18, 39, 58, 92, 96, 118, 124, 140, 155, 167, 212, 222–224, 228, 274
- Техеранска конференција 484
- Тије, српско војничко гробље у Француској 339
- тимари (војни поседи) 13, 18, 24, 47, 81, 98, 153
- Тинос 454
- Тирана 339, 340, 343, 385, 386, 441, 442, 449, 478, 479; пактови 345, 346, 445, 446
- Тиса, Иштван, гроф 245
- Тиса, Калман, гроф 147
- Тито, *види* *под* Броз, Јосип
- Титулеску, Николае 400, 433, 434
- Тодорова, Марија 486
- Томислав, краљ 7
- Топтани, породица 251; Есад-паша 293, 294, 308, 309, 339, 340, 347, 465
- Тошић, Десимир 497
- Тракија 6, 17, 26, 62, 212, 247, 268, 290, 292, 314, 333, 334, 340, 348–350, 457, 458, 473
- Трансилванија 6, 7, 19, 21, 23, 28, 29, 52–54, 64, 66, 67, 78, 101, 103, 105, 106, 135, 142, 144–147, 178–180, 244, 279, 280, 301, 306, 311, 312,

- 314, 322, 323, 327, 331,
364–366, 369, 373–375, 432,
452, 453, 465, 476
- Транснистрија, *види* Придњестровље
- Тријанонски уговор 328, 330, 371, 372
- Трикупис, Харилаос 221, 225, 273
- Триполи 288
- Трново 202
- Тројни пакт 453, 455, 456
- Тројни савез 201, 245, 279–281
- Трст 65, 149, 175, 308, 470
- Трумбић, Анте 325, 331
- Турска 15, 22, 30, 38, 44, 45, 47, 48, 55, 63, 70, 71, 77–79, 83, 87, 96, 99, 114, 118, 122, 124, 140, 159, 165, 167, 170, 171, 181, 182, 192, 209, 222, 246, 247, 254, 263, 269, 274, 276, 288, 291, 292, 308, 314, 328, 333–335, 338, 348, 349, 352, 356, 400, 401, 419, 422, 425, 429, 449, 464; *види* Османско царство
- Турци 8, 10–12, 14–17, 19–24, 33, 39, 42, 47, 58, 61, 62, 66, 152, 153, 159, 164, 166, 167, 203, 207, 215, 218, 224, 236, 247, 251, 263, 276, 280, 290, 312, 322, 333, 334, 348, 349, 487; *види и* Османлије, на Балкану 9–13, 17, 21, 31, 152, 213, 217, 277, 293; у Бугарској 17, 99, 155, 163, 210, 268, 270, 356, 419, 493; у Румунији 14, 15, 51, 53, 66, 77, 191, 374; у Србији 9, 10, 42–46, 62, 82, 123, 124, 125–126
- Ћано, гроф 447–449, 465
- ћириличко (словенско) писмо 9, 237
- Угарска (Мађарска) 7–12, 16, 19, 20, 24, 26, 29, 34, 50, 66, 87, 101–105, 141–144, 145, 146, 147–150, 154, 171, 174–179, 189, 201, 236, 240, 241, 242, 244, 245, 258, 279, 302, 303, 306, 314, 323, 326, 328, 330, 331, 364, 372, 377, 380, 381, 401–403, 407, 430, 434, 451, 452, 456, 457, 474, 476, 478, 480; Либерална странка 147; Независна странка 240; парламентарни избори 146, 240; Румунска народна странка 177, 178, 245, 306, 322, 323; *види и* под Румунија, Румунски народни савет 323; Српска народна слободумна странка 148, 177; Српска радикална странка 177
- Уговор о вечном пријатељству 410
- Угри (Мађари) 7, 9, 10, 14, 104–106, 143, 145, 148, 180, 244, 245, 314, 322, 330; у Трансилванији 29, 67, 78, 106, 280, 322, 364, 366, 373, 374, 433
- Уједињене кнежевине 73, 129, 139; *види и* румунске кнежевине
- Уједињење или смрт!, *види* Црна рука
- Украјина 49, 319, 323, 465
- Украјинци 318, 323, 466, *види и* Рутени
- унијатска црква, унијати 12, 15–17, 54, 67, 147, 156, 178,

366; *види и* Фирентинска
унија

Ункјар-Искелеси, уговор 72

Фанар, фанариоти 27, 28, 31,
37–39, 44, 51–53, 56, 57,
89–91, 129, 156, 195, 205,
214

фашисти, фашизам 397, 398,
399, 403, 408, 411, 415, 428,
430, 449, 460, 462, 468,
470–473, 476, 478

Фенел, Николас 497–498

Фердинанд, кнез Бугарске, потом
краљ Бугара 206–208, 263,
265–268, 272, 273, 290, 308,
311, 322, 332, 354, 361

Фердинанд, краљ Румуније (пре-
столонаследник Фердинанд)
190, 311, 317, 319, 323, 365,
367, 368, 370

Фердинанд, цар Аустрије 102,
105

Фердинанд I, свети римски цар
10

Фијер 444

филетизам 157, 169

Филики етерија 41, 46, 51–53,
55, 56, 59, 62, 63

Филип, гроф од Фландрије 136

Филип, принц од Грчке 349

Филов, Богдан 419, 473

Филхелени 57, 58, 61, 90

Финска 395

Фирентинска унија, 12, 16, 29;

види и Унијатска црква, унија-
ти

Фош, Фердинанд, маршал 72,
321

Франк, Јосип 177

Франкфурт, Свенемачки парла-
мент 1848. године 102

Франц Јозеф, цар 105, 141, 241,
245, 315

Франц Фердинанд, надвојвода
243, 245, 246, 305, 306

Французи 309, 314, 315, 322,
331, 333, 348

Француска 11, 37, 39, 44, 55, 59,
60, 65, 75, 76, 79, 83, 88,
90, 93, 96, 108–111, 120, 123,
126, 127, 129, 130, 139, 150,
184, 191, 200, 201, 208, 212,
224, 225, 233, 256, 257, 260,
263, 267–269, 271, 281, 287,
293, 294, 299, 396, 311–313,
328, 329, 331, 334, 338, 371,
385, 396, 399, 402, 406, 407,
411, 416, 426, 429, 433–436,
438, 439, 446, 449, 451, 463,
464, 467, 483; култура 32,
37, 51, 54, 75, 76, 195, 277,
486; револуција 30, 32, 34,
36, 40, 43, 51, 56, 68, 94,
239, 490, 495; устав 111, 133,
184, 239, 490; утицај 32, 38,
50, 54, 58, 65, 75, 76, 86,
92–94, 109, 150, 182, 187,
188, 260, 267, 297, 298, 373,
406, 442

фрањевци 102, 161, 173

Фрашери, породица 219, 472;

Абдул 219, 440; Мидхат 440,
446, 464; Сами 221

Хабзбург, династија 10, 14, 16,
19–21, 23, 24, 30, 32, 78, 79,
103, 105, 145, 150, 170, 288,
291, 305, 316, 317, 324, 378,
488, 489; монархија (Двојна

- монархија), поседи 14, 16, 19, 21, 26, 29, 31, 34, 35, 37, 44, 64, 65, 67, 68, 71, 85, 87, 88, 101, 105, 126, 141, 144–146, 148, 150, 162, 171, 174, 177, 178, 180, 181, 229, 236, 240–243, 246, 250, 258, 280, 285, 292, 297, 304, 306, 314, 316, 322–325, 331, 364, 372, 378; *види* Аустрија, Аустроугарска
- Хаг 445
- хајдуци 21, 43, 44, 49, 62, 89, 90, 492
- Ханза 12
- хеленство (грчка посебност) 23, 31, 39, 40, 42, 55, 63, 95, 112, 117, 118, 156, 222, 428; хеленска (грчка) култура 15, 16, 34, 35, 37, 41, 54, 55, 252
- Хердер 101
- Херцеговина 16, 44, 87, 114, 124, 140, 150, 159–161, 163, 166, 168, 169, 171–173, 180, 181, 212, 213, 247, 387, 457, 460, 462
- Хитлер 400, 402, 406, 410, 412, 434, 435, 440, 448, 451–457, 458, 459, 462, 465, 468, 469, 472, 473, 475, 483, 491
- Хоенцолерн-Сигмаринген 190; *види* Карол I, кнез потом краљ Румуније
- Холандија (Низоземска) 108, 446, 489
- Хоџа, Енвер 464, 479
- Хрвати 6, 65, 101, 102, 104, 105, 107, 143, 148, 171, 173, 177, 237, 240, 242, 244, 306, 307, 316, 317, 325, 331, 380, 381, 383, 384, 403, 404, 407, 409, 412, 413, 450, 455, 457, 460, 463, 470
- Хрватска 7, 9, 10, 19–21, 29, 30, 44, 101, 103, 104, 140, 142, 143, 146, 148–150, 159, 162, 163, 172, 173, 175, 177–180, 240–244, 256, 261, 316, 317, 324, 377, 381, 388, 403, 411, 413, 450, 487; Бановина Хрватска 412, 413; Војна Хрватска 30, 64, 142, 143, 146, 176; мађарони 102, 143; Нагодба 1868, 147, 242, 413; Народна странка (народњаци) 101, 102, 107, 124, 143, 146, 148, 163, 175, 177; Независна држава Хрватска (НДХ) 457, 460, 461, 468, 470, 481; Независна народна странка 143; Самостална српска странка 177, 379; Странка права (праваши) 143, 177, 240; унионисти 143, 146; усташе 358, 403–405, 407, 409, 450, 455, 457, 460–462, 469, 481; *види и* Хрватски ослободилачки покрет
- Хрватска и Славонија 30, 66, 103, 105, 146, 177–179, 242, 244, 301, 325, 327
- Хрватска сељачка странка 241, 460; *види и* Југославија, Хрватски ослободилачки покрет 403; *види* усташе
- Хрватско-српска коалиција 242, 243, 306, 379; Цивилна Хрватска 30, 66, 67, 143; Чиста хрватска странка права 177, 403
- хришћани, хришћанство 8–10, 12, 15–17, 21–23, 25, 26, 31–34,

39, 40, 44, 49, 52, 55, 63,
64, 70, 99, 113, 150, 154, 159,
162, 163, 171, 183, 215, 218,
228, 236, 251, 252, 264, 267,
284, 295, 334, 349, 374

Џалдарис, Панагис 425–427

Џанков, Александар 358–360,
414, 415, 417

Џанков, Драган 203, 204

Џариград (Константинопољ, Ис-
танбул) 7, 8, 11, 12, 26, 28,
31, 32, 38, 47, 48, 54, 60, 62,
69, 77, 80, 83, 99, 100, 109,
118, 120, 123, 131, 132, 138,
152, 164–168, 171, 208, 216,
217, 220, 230, 235, 246, 247,
250, 251, 253–255, 268, 278,
290, 292, 309, 312, 334, 339,
347–349, 400, 488; Бугарска
црква 156, 157, 203, 205; кон-
ференција и протокол 1877.
године 164; мировни уговор
1897. године 223; мировни
уговор 1913. године 292; Па-
тријаршија (Васељенска), па-
тријарх 15, 22, 26, 27, 37, 38,
51, 56, 89, 95, 112, 132, 156,
157, 174, 174, 195, 222, 235,
248, 252, 264, 267, 277, 349,
352, 381, 441; погром 1821.
године 56, 348; Сабор 1872.
године 157; уговор 1832. годи-
не 61

Џветковић, Драгиша 412, 413,
450, 455

централне силе 310, 312, 321, 322

Џер, битка 306

Џетиње 253

Џигани 50, 356, 460

Џолакоглу, Георгиос, генерал
457, 459

Џрвени крст 464

Џрна Гора 16, 22, 44, 56, 66,
86, 87, 114, 124, 140,
160–166, 168, 169, 181, 189,
190, 218, 219, 228, 238, 250,
251, 254, 256, 260–262, 272,
289, 290, 292, 304–307, 314,
321, 325, 327, 377, 456, 457,
460, 462

Џрна рука (Уједињење или
смрт) 246, 257, 304, 315

Џрни Дрим 247, 322

Џрно море, обала 6, 27, 38, 48,
87, 117, 155, 166, 269, 280,
291, 292, 311, 333, 347, 356,
487

Џрногорци 255, 289–291, 294

Џудерос, Емануил 457, 482

Чарторијски, Адам, кнез 76

Чаталца 290

Челични пакт 412

Черкези 153, 163

Черновице 323, 466

Черч, генерал 59

Черчил, Винстон 480, 482

Чеси 148, 323, 439

чете (дружине), четници, четова-
ње 96, 228, 253, 256, 264;

Југославија, Други светски рат
462, 463, 469, 470, 480; Ма-
кедонија 217, 248, 249, 251,
263, 290; види и комите

четрдесетосмаши 78, 106, 130,
136, 147

Чехословачка 331, 371, 372, 377,
385, 389, 401, 412, 434, 439,
476

Чешка 148, 178, 412

Чиле 59

читалишта, читаонице 85, 126,
148, 149, 154

читлук 24–26, 42, 81, 99, 153,
155, 210, 215, 224, 247

чорбације 99–101

цихад 44, 46, 60

Шагуна, *види* Андреј Шагуна,
епископ

Шара 247

Швајцарска 10, 110, 128, 256, 317

Шведска 277, 395, 464

Шевкет-паша, Махмут 249, 250,
253, 291

шиити, *види* ислам

Шишманов, Иван 268

Шнејдер, Џефри 498

Шпанија 15, 51, 227, 428

Штајерска 10, 142, 248

Штирбеј, Барбу 77, 78

Штросмајер, Јосип Јурај, бискуп
124, 143, 146

Шумадија 43, 389

Шумен 211